

Nd. 451. Frumvarp til laga

um Ræktunarsjóð Íslands.

Frá landbúnaðarnefnd.

1. gr.

Sjóðurinn heitir Ræktunarsjóður Íslands og er í lögum þessum kallaður Ræktunarsjóður. Hlutverk hans er að styðja landbúnað Íslendinga með hagkvæmum stofnlánnum.

2. gr.

Stofnfé sjóðsins er:

1. Höfuðstóll Ræktunarsjóðs Íslands eins og hann er nú.
2. Varasjóður Ræktunarsjóðs Íslands.
3. Sá hluti höfuðstóls Viðlagasjóðs, sem er eign Ræktunarsjóðs Íslands.
4. Varasjóður Loðdýralánadeildar Búnaðarbanka Íslands.

3. gr.

Tekjur sjóðsins eru:

1. Vaxtatekjur.
2. Tekjur af þjóðjörðum og andvirði þeirra þjóðjarða, sem seldar kunna að verða.
3. Árlegt framlag úr ríkissjóði 0.5 millj. kr. á ári í 10 ár, í fyrsta sinn árið 1947.

4. gr.

Búnaðarfélag Íslands og Nýbyggingarráð skulu í sameiningu gera rannsókn á núverandi ástandi og þróun íslensks landbúnaðar og áætlun um þróun hans næstu 10 ár. Skal þar áætluð þörfin innanlands fyrir þær vörur, er landbúnaðurinn getur annazt um framleiðslu á, og atbuguð skilyrði fyrir framleiðslu landbúnaðarvara til útflutnings. Skal síðan staðsetning framleiðslunnar miðuð, svo sem fært þykir á hverjum tíma, við þá áætlun, og eftir því hvers konar búskapur hentar best hverjum stað. Einnig skal af sömu aðiljum gerðar tilraunir um, hvaða stærð búa sé hagkvæmust. Skal lánaveitingum Ræktunarsjóðs hagað í samræmi við þessa heildaráætlun og þá staðsetningu framleiðsluaukningarinnar, sem er samkvæmt henni. Skal Búnaðarfélagið hafa í þjónustu sinni ráðunaut, sem sjóðurinn getur á hverj-

um tíma leitað áhlits hjá um þau lán, sem til áhlita kemur að veita, að svo miklu leyti sem þau koma ekki til áhlits þess manns, sem Búnaðarbanki Íslands hefur til ráðgjafar um skipulagningu endurbyggðar á sveitabýlum samkvæmt lögum um landnám o. fl.

5. gr.

Ræktunarsjóður veitir stofnlán til jarðræktar, peningshúsa og geymsluhúsa og annarra mannvirkja við landbúnað, þar með talin jarðyrkja, vermirækt og loðdýrarækt, enn fremur til mannvirkja í þágu landbúnaðarins, svo sem mjólkurvinnslustöðva, kjötfrystihúsa, ullarverksmiðja, skinnaverksmiðja, þvottahúsa, viðgerðarstöðva, landbúnaðarverkfæra, rafstöðva fyrir sveitir og sveitahluta og einstaka sveitabæi, svo og til bústofnsauka og til kaupa á vélum, sem notaðar eru við landbúnað.

Upphæð lánanna má vera allt að 50% kostnaðarverðs til þeirra framkvæmda, sem styrkur er veittur til samkvæmt jarðræktarlögunum, og allt að 66.7% kostnaðarverðs til annarra framkvæmda, enda sé það kostnaðarverð að dómi forráðamanna sjóðsins ekki hærra en eðlilegt má telja samkvæmt verðlagi á hverjum tíma. Skulu framkvæmdirnar metnar á kostnað lántakanda, svo sem nánar verður fyrir mælt í reglugerð.

Lán þessi skulu ekki veitt fyrr en að fullloknum framkvæmdum eða kaupum þeim, sem þau eru veitt til.

6. gr.

Þegar stjórn Ræktunarsjóðs hefur gefið loforð um lánveitingu til jarðræktar eða byggingarframkvæmda samkvæmt 5. gr. að lokinni framkvæmdinni, skal sjóðnum heimilt að veita bráðabirgðalán, meðan á framkvæmdum stendur, gegn persónulegum tryggingum og veði í framkvæmdinni. Þessi lán mega nema allt að 80% af hinu áætlaða láni, og skulu þau greidd að fullu, um leið og stofnlánið er tekið.

7. gr.

Vextir af öllum stofnlánum Ræktunarsjóðs skulu vera 2½%, en af bráðabirgðalánum 5%. Allur kostnaður við lánin skal greiddur af rekstrarreikningi sjóðsins án sérstakrar greiðslu lántakanda.

8. gr.

Lánin má veita gegn þessum tryggingum:

1. Gegn veði í fasteign, enda hvíli eigi á veðskuldir til annarra en Byggingarsjóðs eða annarra opinberra sjóða undan veðrétti þeim, er Ræktunarsjóður fær. Ef umbætur þær, sem lánið er veitt til, eru gerðar á fasteign þeirri sjálfri, sem veðsett er, skal heimilt að telja verð umbótanna til viðbótar verðgildi eignarinnar óbættar.
2. Gegn veði í þeim húsum, sem lánið er veitt til, ef þau eru byggð fyrir sjálfstæðan rekstur, svo sem rafstöðvar eða verksmiðjur.
3. Gegn veði í þeim vélum og verkfærum, sem keypt eru.
4. Gegn veði í tilteknum flokki eða flokkum búfjár, þrátt fyrir ákvæði 4. gr. laga um veð frá 4. nóv. 1887.

Tryggingar þær, sem taldar eru undir tölulið 1., skulu fullgildar einar saman, ef um er að ræða lán til ræktunar eða byggingar peningshúsa og geymsluhúsa á sveitabýlum, en ef um er að ræða lán til verksmiðja og véla, gróðurhúsa og bústofnsauka, skulu þau veð, sem látin eru til tryggingar samkv. tölulið 2.—4., styrkt með fasteignaveði eða ábyrgð hreppsfélags eða sýslufélags.

Hús, vélar og fénaður er því aðeins fullgilt veð fyrir lánnum úr Ræktunarsjóði, að vátryggð séu í vátryggingastofnun, er sjóðurinn tekur gilda.

9. gr.

Við afgreiðslu stofnlána Ræktunarsjóðs úrskurðar stofnun sú eða stofnanir, er ákveða leyfisveitingar til innflutnings framleiðslutækja, hve miklum hluta lánsins hefur verið varið til kaupa á því, sem hefur haft í för með sér notkun erlends gjaldeyris að byggingarefni undanskildu. Sá hluti lánsins, sem til slíks er varið, kallast A-lán, en afgangurinn B-lán. Seðladeild Landsbankans skal skylt að lána Ræktunarsjóði upphæð í islenzkum krónum, sem samsvari A-lánnum sjóðsins gegn 1.½% vöxtum.

Seðladeild Landsbankans veitir Ræktunarsjóði lánin jafnóðum í opnum reikningi, en við hver árslok skal sameina lánveitingar liðins árs í eitt lán. — Ríkissjóður ábyrgist allar skuldbindingar Ræktunarsjóðs gagnvart seðladeild Landsbankans.

Ræktunarsjóður skal endurgreiða Seðladeild Landsbankans A-lánin jöfnum afborgunum á 10 árum. Þó má skuld sjóðsins við seðladeildina aldrei vera hærri en 10 millj. kr.

10. gr.

Ræktunarsjóði er heimilt, ef stofnféð hrekkur ekki til fyrir B-lánnum, að gefa út handhafavaxtabréf allt að fjórföldum stofnsjóði sínum.

Handhafavaxtabréfin skulu tryggð með skuldabréfum lánþega, stofnfé sjóðsins og ábyrgð ríkissjóðs.

11. gr.

Lántakandi skal á hverjum 5 ára fresti eða oftar, ef stjórn Ræktunarsjóðs krefst þess, sýna skilríki frá trúnaðarmanni Búnaðarfélags Íslands eða öðrum þeim, er stjórn sjóðsins tekur gildan, fyrir því, að veði því, sem lánað hefur verið út á, hafi vel verið við haldið og að það hafi ekki rýrnað. Nánari ákvæði um þetta skulu sett í reglugerð.

12. gr.

Lánstíminn skal vera 5—25 ár, eftir því til hvers lánað er. Ef lánið er til tún-ræktar eða nýrra bygginga, má lánstíminn vera allt að 25 árum, svo og til þeirra framkvæmda við vermírækt, sem varanlegar teljast, en til vélakaupa, girðinga, hústofnsaukningar og annars þess, sem ekki á tryggja langa endingu, eigi nema 5—12 ár. Skal nánar greint í reglugerð, hve langur lánstíminn má vera til hvers konar lána.

Lán til túnræktar mega vera afborgunarlaus þrjú fyrstu árin, en annars skulu öll lán sjóðsins greidd jöfnum afborgunum, nema lántakandi vilji greiða þau fyrr og fljótar en venja er.

13. gr.

Heimilt er að telja lán eða eftirstöðvar láns úr Ræktunarsjóði komnar í gjalddaga án uppsagnar:

1. Þegar áskilið árgjald er ekki greitt á réttum gjalddaga.
2. Við eigendaskipti að veði fyrir láni eða ef veðið eyðileggst, er selt eða sett á uppboð.
3. Ef veðið gengur svo úr sér eða rýrnar að gildi, að lánið er ekki lengur tryggt að dómi lánveitanda.
4. Ef lántakandi hættir landbúnaðarframleiðslu eða störfum fyrir landbúnað.

14. gr.

Þegar lán eru komin í gjalddaga, hefur Ræktunarsjóður heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð eða fara með það á annan hátt eins og venja er um veð fyrir lánnum, sem í gjalddaga eru komin.

15. gr.

Ef veð er selt á nauðungaruppboði eða við gjaldprotaskipti, ber uppboðshaldara að geta þess í uppboðsgerðinni, að eignin sé veðsett Ræktunarsjóði, og skal

stjórn sjóðsins gert aðvart svo tímanlega, að hún geti látið fulltrúa sína vera við uppboðið.

16. gr.

Ræktunarsjóður er undanþeginn öllum tekjuskatti og öðrum sköttum til ríkis og sveitarfélaga. Einnig á hann rétt á að fá ókeypis eigna- og veðbókarvottorð fyrir sjálfan sig.

17. gr.

Stjórn Búnaðarbanka Íslands hefur á hendi stjórn Ræktunarsjóðs samkvæmt lögum nr. 115 frá 9. okt. 1941, um Búnaðarbanka Íslands.

18. gr.

Í reglugerð fyrir Ræktunarsjóðinn má setja þau ákvæði um stjórn sjóðsins og starfrækslu, er nauðsynleg þykja, þótt ekki sé gert sérstaklega ráð fyrir þeim í þessum lögum, enda brjóti þau ekki í hága við nein ákvæði í lögnum.

19. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 105 frá 3. maí 1935, um Ræktunarsjóð Íslands, og II. kafli laga nr. 38 frá 13. júní 1937, um loðdýrarækt og loðdýralánadeild.

20. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og skal Ræktunarsjóður taka til starfa samkvæmt þeim eigi síðar en 1. okt. 1947.

Greinargerð.

Landbúnaðarnefnd flytur þetta frumvarp eftir tilmælum Nýbyggingarráðs, en nefndarmenn áskilja sér óbundnar hendur um allar breytingatillögur, sem bornar kunna að verða fram við frumvarpið. Nýbyggingarráð hefur samið frumvarpið, og frá því fylgdi svo hljóðandi rökstuðningur:

Þegar Nýbyggingarráð hafði í samningu frumvarp til laga um landnám, nýbyggðir og endurbyggingu í sveitum, var ráðinu ljóst, að gera varð nokkrar breytingar á gildandi lögum nr. 105 frá 2. maí 1935, um Ræktunarsjóð Íslands, til samræmingar við frumvarpið. En þegar til þess kom að gera ákveðnar tillögur um þær breytingar, urðu breytingartillögurnar svo margar, að hentara þótti að semja lögin öll upp að nýju og þá á þann hátt, að sjóðurinn fengi nokkurt aukið starfsfé og að útlán hans mættu verða með þeim hætti, að hvern lántakanda gæti um það nokkuð munað að fá þau. En nú um sinn hefur Ræktunarsjóður haft lítið fé til útlána, og lán þau, er hverjum lántakanda hafa verið veitt, svo smátt skömmtuð, að tæplega hefur þótt borga sig að fá þau.

Með frumvarpi þessu, ef það næði samþykki Alþingis og yrði að lögum, mundi stofnfé sjóðsins aukast nokkuð. Mundi að vísu æskilegt, að það yrði aukið enn meira, og hefði Nýbyggingarráð gert tillögur um það, ef ráðið hafði þorað að gera sér vonir um, að þær næðu samþykki Alþingis. Starfssvið sjóðsins er að vísu að sumu leyti fært saman með frumvarpinu, þar sem gert er ráð fyrir, að sjóðurinn láni eigi eftirleiðis til byggingar íbúðarhúsa í sveitum, svo sem verið hefur, og til peningshúsa aðeins á gömlum býlum. En þrátt fyrir það er ráðinu ljóst, að litlar líkur eru til, að sjóðurinn geti fullnægt lánsþörf landbúnaðarins á því starfssviði, er sjóðnum er markað. Eins og sjá má á fylgiskjali með greinargerðinni, getur sjóðurinn ekki haft til árlegra útlána nema um 4 millj. króna á ári, en eins og sjá má á 5. gr. frv., eru verkefnið ærin, sem honum eru ætluð.

Samkvæmt gildandi lögum um Ræktunarsjóð Íslands er heimilt að gefa út vaxtabréf (jarðræktarbréf), sem nema sexfaldri upphæð höfuðstóls sjóðsins. Samkvæmt 10. gr. frumvarpsins er hins vegar ekki heimilt að gefa út handhafavaxta-

bréf, sem nema meira en fjórfaldri upphæð stofnfjárins. En þess er að gæta, að samkvæmt frv. skal varasjóði Ræktunarsjóðs ekki haldið sérstökum, heldur skal hann leggjast við stofnféð, og auk þess er samkv. 9. gr. frv. til þess ætlazt, að Seðla-deild Landsbankans sé skylt að lána Ræktunarsjóði upphæð í íslenskum krónum, sem svarar til þess hluta stofnlána hans, sem hefur í för með sér notkun erlends gjaldeyris að byggingarefni undanskildu. Þegar þessa hvors tveggja er gætt, verður heimild sjóðsins til þess að nota lánsfé til starfrækslu sinnar sízt þrengri samkvæmt frumvarpinu en samkvæmt gildandi lögum. Skal það þó fram tekið, að Nýbyggingarráð ætlast til, að sú heimild, sem það með frumvarpinu leggur til, að sé gefin til vaxtabréfaútgáfu eða annarrar lántöku handa sjóðnum, sé notuð til hlítar, en sú heimild, sem sjóðnum er gefin til vaxtabréfaútgáfu með gildandi lögum, hefur aðeins verið notuð að litlu leyti.

Samkvæmt gildandi lögum um Ræktunarsjóð eru lán sjóðsins greidd með jöfnum árgjöldum vaxta og afborgana. En í frv. er gert ráð fyrir jöfnum afborgunum lánanna. Þessi breyting hefur þótt eðlileg sökum þess, að búizt er við, að miklum hluta lána sjóðsins verði eftirleiðis varið til kaupa á vélum, en vélarnar falla einmitt hvað mest í verði hin fyrstu árin eftir að þær eru keyptar, og er því ekki unnt að veita til þeirra lán, svo að um muni verulega, nema þau séu afborguð nokkuð greitt. Að vísu gæti komið til greina að greiða þau lánin, sem til langs tíma eru veitt, með jöfnum árgjöldum, en bæði er, að óþægilegt er að hafa tvær greiðslureglur í sama sjóði, og svo er í frumvarpinu ráð fyrir því gert um sum þeirra lána, sem heimilt er að veita til langs tíma, túnræktarlánin, að þau megi vera afborgunarlausa fyrstu þrjú árin, og eru í því fólgin sams konar hlunnindi fyrir lántakendur og að lánin séu með jöfnum árgjöldum.

Að öðru leyti þykir frumvarpið ekki þurfa skýringar við, enda hefur nokkur grein verið gerð fyrir þeim stefnumiðum, sem eftir var farið við samningu þess í greinargerð þeirri, er fylgir frumvarpinu um landnám, nýbyggðir og endurbyggingu í sveitum, og vísast um þau til þeirrar greinargerðar.

Fylgiskjal.

Áætlun um lánastarfsemi Ræktunarsjóðs Íslands frá ársbyrjun 1947 til ársloka 1956.

Hagur Ræktunarsjóðs í árslok 1945.

Samkvæmt upplýsingum frá Búnaðarbankanum mun hagur Ræktunarsjóðs í árslok 1945 vera nálægt því, sem eftirfarandi efnahagsreikningur sýnir:

Eignir:	Millj. kr.	Skuldir:	Millj. kr.
Útlán	1.86	Hrein eign	4.30
Handbært fé	2.10		
Aðrar eignir	0.34		
	<u> </u>		<u> </u>
	Alls 4.30		Alls 4.30

Við þetta bætist sá hluti höfuðstóls Viðlagasjóðs, sem er eign Ræktunarsjóðs, en hann er um það bil 1.2 millj. kr. Hrein eign verður því um það bil 5.5 millj. kr.

Loðdýralánadeildin, er samkvæmt frumvarpinu á að renna í Ræktunarsjóð, er svo lítil, að ekki er ástæða til að taka tillit til hennar. Hrein eign hennar nam í árslok 1944 um 16000 kr.

Í áætlun þessari er reiknað með, að hagur sjóðsins breytist ekki svo neinu nemi frá árslokum 1945 þar til sjóðurinn tekur til starfa með hinu nýja fyrirkomulagi, enda varla ástæða til að gera ráð fyrir verulegum breytingum.

Útlán sjóðsins.

Reiknað er hér með, að sjóðurinn láni út 4 millj. kr. á ári hverju í tíu ár. Af þessum 4 millj. kr. fáið $\frac{1}{4}$, eða 1 millj. kr., af nýbyggingarreikningi hjá seðladeild Landsbankans (A-lán), og samsvari það þeim hluta lánanna, er varið er til kaupa erlendis frá, vélar o. þ. u. l., þó að byggingarefni undanskildu. Þrjár milljónir fáið úr stofnsjóði, með útgáfu skuldabréfa eða öðrum lántökum innanlands (B-lán).

A-lán. Lán úr Ræktunarsjóði verða til mjög mismunandi framkvæmda og kaupa og verða því til mjög mismunandi langs tíma, og er það vitaskuld ágizkun ein, hvernig lánin skiptast milli þessara framkvæmda og hver meðallánstíminn verður. Hér verður þó reynt að hafa vaðið fyrir neðan sig og reikna frekar með of löngum en of stuttum lánstíma. Gert er hér ráð fyrir, að A-lánin séu að meðaltali til tíu ára, þ. e. til jafnlangs tíma og lán sjóðsins hjá seðladeildinni eiga að vera samkvæmt frumvarpinu. Afborganir af þessum lánnum verða því jafnmiklar og afborganir af láninu til seðladeildarinnar, og útistandandi A-lán jafnhá skuldinni við seðladeildina. Eftirfarandi tafla sýnir lántökur, afborganir og skuld við seðladeildina á hverju ári, sem um leið verður þá A-lán, afborganir af þeim og útistandandi A-lán. Reiknað er með, að lánin hjá seðladeildinni séu tekin í byrjun hvers árs, og vextir séu því greiddir fyrir allt það ár. Afborganir og vextir séu greiddir eftir á. Reiknað er með, að vextir af láninu hjá seðladeildinni séu 1.5%. Verða þá vaxtagreiðslur af þessu láni, eins og einnig sést í töflunni.

	Lánt. hjá seðladeildinni millj. kr.	Afborganir millj. kr.	Skuldir í árslok millj. kr.	Vaxta greiðslur kr.
1947	1.0	0	1.0	15 000
1948	1.0	0.1	1.0	28 500
1949	1.0	0.2	2.7	40 500
1950	1.0	0.3	3.4	51 000
1951	1.0	0.4	4.0	60 000
1952	1.0	0.5	4.5	67 500
1953	1.0	0.6	4.9	73 500
1954	1.0	0.7	5.2	78 000
1955	1.0	0.8	5.4	81 000
1956	1.0	0.9	5.5	82 500
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	10.0	4.5		577 500

Samkvæmt þessu verður skuld sjóðsins við seðladeildina 5.5 millj. kr. að þessum tíu árum liðnum og vaxtagreiðslur hans til seðladeildarinnar alls 577 500 í þessi tíu ár.

B-lán. Gert er ráð fyrir, að þessi lán verði að meðaltali til 20 ára. Afborganir af þeim hefjist ekki fyrr en í byrjun annars árs eftir að þau eru tekin, en vextir séu greiddir allan tímenn. Er þetta gert vegna þeirra ákvæða frumvarpsins, að lán til ræktunar séu afborganalaus fyrstu þrjú árin, og reiknað með, að öll lán séu afborganalaus árið, sem þau eru tekin og árið þar á eftir, til að gera allt einfaldara. Hér er enn fremur gert ráð fyrir, að sjóðurinn eigi útistandandi 1.8 millj. kr. af gömlum útlánnum, er hann hefur starfsemi sína, og séu afborganir af þeim einnig 5% á ári. Er þá reiknað með þessum gömlu útlánnum eins og um ný útlán væri að ræða, og verða því afborganir minni en þær ættu að vera. Eftirfarandi tafla sýnir útlán, afborganir af gömlum og nýjum útlánnum og útistandandi lán á hverju ári.

	Útlán millj. kr.	Afborg. af nýjum útl. millj. kr.	Útst. af nýjum útl. millj. kr.	Afborg. af gömlum útl. millj. kr.	Útist. af gömlum útl. millj. kr.
1947	3.00	0	3.00	0.09	1.71
1948	3.00	0	6.00	0.09	1.62
1949	3.00	0.15	8.85	0.09	1.53
1950	3.00	0.30	11.55	0.09	1.44
1951	3.00	0.45	14.10	0.09	1.35
1952	3.00	0.60	16.50	0.09	1.26
1953	3.00	0.75	18.75	0.09	1.17
1954	3.00	0.90	20.85	0.09	1.08
1955	3.00	1.05	22.80	0.09	0.99
1956	3.00	1.20	24.60	0.09	0.90
	<u>30.00</u>	<u>5.40</u>		<u>0.90</u>	

Samkvæmt þessu á sjóðurinn útistandandi af þessum útlánunum í árslok 1956 24.6 millj. kr. og af gömlum útlánunum 0.9 millj. kr.

Vaxtabréfaútgáfa sjóðsins.

Þar eð stofnfé sjóðsins er litið og fer hægt vaxandi, verður hann aðallega að afla fjár til útlána sinna með sölu vaxtabréfs. Hér er gert ráð fyrir, að aðeins 2 millj. kr., 1 millj. kr. á ári fyrstu tvö starfsárin, fáist til útlána af stofnfénu, allt hitt með útgáfu skuldabréfa. Skuldabréfaútgáfan verður þá eins og eftirfarandi tafla sýnir. Gert er ráð fyrir, að skuldabréfin séu til 20 ára, og 5% af þeim séu dregin út árlega. Skuldabréfin séu gefin út í byrjun hvers árs, og greiðist því vextir af þeim fyrir allt það ár. Eftirfarandi tafla sýnir útgáfu skuldabréfa og útdrátt á ári hverju og hve mikil skuldabréf eru í umferð um hver árslok og hve miklu vaxtagreiðslurnar nema á hverju ári. Er þá reiknað með 4% vöxtum.

	Útgefin sk.bréf millj. kr.	Útdregin sk.bréf millj. kr.	Skuldabréf í umferð í árslok millj. kr.	Vaxta- greiðslur kr.
1947	2.00	0	2.00	80 000
1948	2.00	0.10	3.90	156 000
1949	3.00	0.20	6.70	286 000
1950	3.00	0.35	9.35	374 000
1951	3.00	0.50	11.85	474 000
1952	3.00	0.65	14.20	568 000
1953	3.00	0.80	16.40	656 000
1954	3.00	0.95	18.45	738 000
1955	3.00	1.10	20.35	814 000
1956	3.00	1.25	22.10	884 000
	<u>28.00</u>	<u>5.90</u>		<u>5 012 000</u>

Samkvæmt þessu eru skuldabréf að upphæð 22.10 millj. kr. í umferð í árslok 1956, og vaxtagreiðslurnar nema samtals 5 012 millj. kr. þessi tíu ár.

Gjöld sjóðsins og tekjur.

Vaxtagreiðslur sjóðsins bæði af láninu hjá seðladeildinni og af skuldabréfunum voru útreiknaðir hér að framan. Þessar vaxtagreiðslur samanlagðar sjást í töflunni hér á eftir. Rekstrarkostnaður sjóðsins er hér áætlaður 250000 kr. á ári hverju. Rekstrarkostnaður þeirra tveggja sjóða, er renna eiga í hinn nýja Ræktunarsjóð, var rúmar 60000 kr. árið 1944. Þar sem starfsemin mun stórlega aukast,

hefur hér þótt varlegt að reikna með, að rekstrarkostnaðurinn verði 250000 kr., og er það e. t. v. í riflegra lagi.

Vextir af útlánnum sjóðsins eru reiknaðir fyrir hvert ár af útlánnum eins og þau voru í árslok árið á undan. Er þá reiknað með, að öll útlán fari fram í árslok. Þar sem aftur á móti var reiknað með, að sjóðurinn sjálfur tæki sín lán og gæfi út skulda- bréf í ársbyrjun, verður útkoman verri fyrir sjóðinn með þessu móti en ástæða er til að gera ráð fyrir, að þurfi að verða. Þótti þó vissara að reikna sjóðnum heldur í óhag en hitt. Í eftirfarandi töflu sést, hve miklu útlánin nema um hver árslok og hve miklar vaxtatekjurnar eru. Er þá reiknað með 2,5% vöxtum.

	Útistandandi alls millj. kr.	Vaxta- tekjur kr.
1946	1.80	
1947	5.71	45 000
1948	9.52	142 750
1949	13.08	238 000
1950	16.39	327 000
1951	19.45	409 750
1952	22.26	486 250
1953	24.82	556 500
1954	27.13	620 500
1955	29.19	678 250
1956	31.00	729 750
		4 233 750

Að lokum er í eftirfarandi töflu sýndar samanlagðar vaxtagreiðslur sjóðsins, rekstrarkostnaður hans, vaxtatekjur og gjöld umfram tekjur. Þennan tekjuhalla verður sjóðurinn að greiða af framlagi sínu úr ríkissjóði.

	Vaxta- greiðslur kr.	Rekstrar- kostnaður kr.	Vaxta- tekjur kr.	Gjöld umfram tekjur kr.
1947	95 000	250 000	45 000	300 000
1948	184 500	250 000	142 750	291 750
1949	308 500	250 000	238 000	320 500
1950	425 000	250 000	327 000	348 000
1951	534 000	250 000	409 750	374 250
1952	635 500	250 000	486 250	399 250
1953	729 500	250 000	556 500	423 000
1954	816 000	250 000	620 500	445 500
1955	895 000	240 000	678 250	466 750
1956	966 500	250 000	729 750	486 750
	5 589 500	2 500 000	4 233 750	3 855 750

Vaxtagreiðslur mundu á þessum tíu árum nema 5.6 millj. kr., rekstrarkostnaður 2.5 millj. kr., vaxtatekjur 4.2 millj. kr. og gjöld umfram tekjur 3.9 millj. kr. Enda þótt í frumvarpinu séu ekki sett ákvæði um ríkisframlag til sjóðsins lengur en í þessi tíu ár, er það auðvitað, að sjóðurinn einnig eftir þennan tíma verður að fá framlag úr ríkissjóði til að greiða vaxtamuninn og rekstrarkostnað sinn, jafnvel þótt hann bætti öllum útlánnum.

Stofnsjóður.

Hrein eign Ræktunarsjóðs var um áramótin 1945—46 um það bil 4.3 millj. kr., eins og sést á efnahagsreikningnum hér að framan. Við þetta bætist 1.2 millj. kr. af

höfuðstóli Viðlagasjóðs, sem er eign Ræktunarsjóðs. Eitthvað af þessu fé mun vera fest í útlánum, en þó lítið, og er því hér reiknað með, að allt þetta fé sé handbært. Stofnfé hins nýja sjóðs mun því verða um það bil 5.5 millj. kr., ef engin veruleg breyting verður hér á. Ekki er reiknað með neinu framlagi frá ríkinu við stofnun sjóðsins, en aftur á móti með árlegu framlagi, er nemi 0.5 millj. kr. Þetta framlag sé notað til að greiða rekstrarhalla sjóðsins, en afgangurinn bætist við stofnsjóð. Stofnsjóðurinn fer því vaxandi frá ári til árs, eins og sést í eftirfarandi töflu. Útlán úr stofnsjóði fást með því að draga útistandandi skuldabréf sjóðsins frá öllum útlánum hans, að A-lánunum undanskildum. Handbært fé verður síðan mismunurinn á þessum útlánum og öllum stofnsjóðnum.

	Stofnsjóður í árslok kr.	Útlán úr stofnsjóði kr.	Handbært fé í stofnsjóði kr.
1947	5 700 000	2 710 000	2 990 000
1948	5 908 250	3 720 000	2 188 250
1949	6 087 750	3 680 000	2 407 750
1950	6 239 750	3 640 000	2 599 750
1951	6 365 500	3 600 000	2 765 500
1952	6 466 250	3 560 000	2 906 250
1953	6 543 250	3 520 000	3 023 250
1954	6 597 750	3 480 000	3 117 750
1955	6 631 000	3 440 000	3 191 000
1956	6 644 250	3 400 000	3 244 250

Eftir þessi tíu ár mundi þá stofnsjóðurinn nema 6.64 millj. kr., og mætti útgáfa skuldabréfa nema fjórfaldri þeirri upphæð, eða um það bil 26.5 millj. kr., en næmi samkvæmt áætluninni 22.1 millj. kr.

Árlegar greiðslur sjóðsins til afborgana, vaxta og rekstrarkostnaðar yrði eins og eftirfarandi tafla sýnir.

	Árlegar greiðslur til afborgana, vaxta og rekstrarkostn. kr.
1947	345 000
1948	634 500
1949	958 500
1950	1 325 000
1951	1 684 000
1952	2 035 500
1953	2 379 500
1954	2 716 000
1955	3 045 000
1956	3 366 500

Ef þetta yfirlit er borið saman við, hve mikið handbært fé í stofnsjóði sjóðurinn á í lok hvers árs, sést, að hann á nóg handbært fé til að standa skil á öllum greiðslum sínum næsta ár og riflega það öll árin, nema síðasta árið. Sjóðurinn ætti því ekki að geta komizt í greiðsluþrot, enda þótt allar afborganir af útlánum hans brygðust í heilt ár.

Efnahagsreikningur í árslok 1956.

Á grundvelli þessara áætlana má stilla upp hugsanlegum efnahagsreikningi í árslok 1956.

Efnahagsreikningur 31. des. 1956.

Eignir:

Eftirstöðvar af gömlum útlánnum	kr.	900 000
Eftirstöðvar af nýjum útlánnum:		
1. A-lán	kr.	5 500 000
2. B-lán	—	24 600 000
		<hr/>
		— 30 100 000
Bankainnstæður og peningar í sjóði	—	3 244 250
		<hr/>
	Alls	kr. 34 244 250

Skuldir:

Skuld við seðladeild Landsbankans	kr.	5 500 000
Vaxtabréf í umferð	—	22 100 000
Hrein eign	—	6 644 250
		<hr/>
	Alls	kr. 34 244 250

Samkvæmt þessu nema skuldbindingar sjóðsins 27 600 000 kr., en hrein eign hans 6 644 250 kr., eða sem næst 24.1% af þessari upphæð. Fjárhagur sjóðsins stendur því alltraustum fótum, enda þótt það sé á engan hátt sambærilegt við stöðu Byggingarsjóðs, og getur hann staðið undir talsverðum töpum, án þess að leita þurfi til ríkisábyrgðarinnar. Sjóðurinn hefur einnig nokkurt svigrúm til að auka skuldabréfaútgáfu sína, þar sem útistandandi bréf hans eru að upphæð 22.1 millj. kr., en mættu nema 26.5 millj. kr.

Handbært fé sjóðsins er um 10.8% af útistandandi lánnum hans, og verður „likviditet“ hans eins og að framan greinir að teljast góð.

Eins og starfsemi sjóðsins hefur verið áætluð hér, getur sjóðurinn ekki haldið áfram starfsemi sinni í jafnstórum mæli að þessum tíu árum loknum. Hann verður annaðhvort að minnka útlán sín mikið eða fá aukin framlög úr ríkissjóði eða rýmri rétt til skuldabréfaútgáfu, nema hvort tveggja sé.